

Република Србија
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

УПУТСТВО

**ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА
ЗА УЛАЗАК У ЛАНЦЕ ДОБАВЉАЧА
МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА У 2021. ГОДИНИ**

САДРЖАЈ

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ	3
1.1. ПОЈМОВИ	3
1.2. СКРАЋЕНИЦЕ	5
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ	6
2.1. ПРАВНИ ОКВИР	8
2.2. ЦИЉ ПРОГРАМА	9
2.2.2. Специфични циљеви и очекивани резултати	9
2.2.3. Индикатори Програма	9
2.3. АКТИВНОСТИ ПРЕДВИЂЕНЕ ПРОГРАМОМ	10
2.4. ТРАЈАЊЕ ЈАВНОГ ПОЗИВА	10
2.5. РАСПОЛОЖИВА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА	10
3. УСЛОВИ ПРОГРАМА	11
3.1. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	11
3.1.1. Општи услови:	11
3.1.2. Посебни услови:	11
3.2. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	14
3.2.1. Улагање у материјалну имовину	14
3.2.2. Консултантска подршка	15
3.2.3. Подршка за успостављање сарадње са МНК	16
3.2.4. Оправдани трошкови	17
4. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА	18
4.1. НАЧИН ПРИЈАВЉИВАЊА	23
4.1.1. Обавезна документација	23
4.1.2. Додатна документација која није обавезна	24
4.2. КРИТЕРИЈУМИ, ОЦЕНА И СЕЛЕКЦИЈА ПРИЈАВА	25
4.2.1. Провера формалне исправности поднетих пријава	25
4.2.2. Критеријуми и пондери за оцењивање допуштених пријава	25
4.2.3. Селекција пријава	32
4.2.4. Дијагностика пословних перформанси	32
4.2.5. Закључивање уговора о додели бесповратних средстава и средства обезбеђења	34
4.3. НАЧИН ИСПЛАТЕ	35
4.3.1. Доказивање завршених активности	35
4.4. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	36
4.5. ОБАВЕЗЕ УЧЕСНИКА И КОРИСНИКА ПРЕМА АГЕНЦИЈИ	38
4.6. УЛОГА САВЕТА МНК И САВЕТА ЛОКАЛНИХ ДОБАВЉАЧА	39
4.7. РЕАЛИЗАЦИЈА УГОВОРА	39
4.8. ОДУСТАЈАЊЕ	40
5. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА	40

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. ПОЈМОВИ

Пријава	Скуп свих образаца и докумената дефинисаних Јавним позивом и овим Упутством која се подносе ради пријаве на Програм.
Локални добављач	Привредно друштво регистровано у Републици Србији које испуњава или може да испуни услове за укључење у ланац добављача мултинационалне компаније.
Добављач мултинационалне компаније	Привредно друштво које се налази на листи добављача мултинационалне компаније и активни је добављач производа из групе директних/индиректних материјала.
Подносилац пријаве	Привредно друштво регистровано у Републици Србији које се пријавило на Јавни позив.
Учесник	Подносилац пријаве који је благовремено предао потпуну и уредну документацију, те који је изабран од стране Агенције на основу критеријума за рангирање и који ће проћи кроз фазу дијагностике пословних перформанси, као и Подносилац пријаве који након спроведене фазе дијагностике пословних перформанси уђе у фазу самоунапређења.
Корисник	Учесник коме је након спроведене фазе дијагностике пословних перформанси Агенција одлуком одобрила мере интервенције и са којим Агенција закључује Уговор о додели бесповратних средстава на основу којег Корисник остварује право на доделу бесповратних средстава.
Мултинационална компанија	У смислу овог Програма је компанија која: 1) има производне погоне у најмање три државе; 2) запошљава најмање 1000 радника на нивоу групе; 3) има остварен укупан пословни приход од преко 200.000.000,00 евра на нивоу групе; 4) послује у циљним секторима наведеним у овом Програму/пројекат је усмерен на дивизију МНК која послује у циљним секторима.
Савет МНК	Саветодавни одбор састављен од стране представника мултинационалних компанија које послују у Републици Србији.
Савет локалних добављача	Саветодавни одбор састављен од стране представника локалних добављача, корисника Програма.
Дијагностика пословних перформанси	Процес евалуације Учесника, на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврсноности пословања ¹ , а којим се утврђује за које области пословања Учесника је потребно унапређење.

¹ <https://www.efqm.org/>

План унапређења	План спровођења одобрених мера интервенције у производним секторима који су предмет подршке Програма, у оквиру области које је радна група за дијагностику утврдила да је неопходно унапредити ради уласка Корисника у ланце добављача мултинационалних компанија.
План самоунапређења	План спровођења активности у производним секторима који су предмет подршке Програма, у оквиру области које је радна група за дијагностику утврдила да је неопходно унапредити ради остваривања права на рефундацију оправданих трошкова спровођења мера интервенције консултантске подршке.
Верификација реализације Плана унапређења	Поступак утврђивања да су подржане активности предвиђене Планом унапређења реализоване.
Верификација реализације Плана самоунапређења	Поступак утврђивања да су подржане активности предвиђене Планом самоунапређења реализоване.
Оправдани трошкови	Оправдани трошкови су трошкови пројектних активности без урачунатог ПДВ, за које се одобравају бесповратна средства.
Производи из групе директних/индиректних материјала	Производи из групе директних материјала обухватају материјале који су интегрисани у готов производ, односно који улазе у саставницу готовог производа. Под производима из групе индиректних материјала подразумевају се алати и прибори који се серијски производе и који се набављају за потребе серијског производног процеса мултинационалне компаније.
Портал Агенције	Интернет страница на којој се прилаже тражена документација
База добављача	Платформа Агенције која омогућава компанијама да детаљно представе своју делатност и производни програм потенцијалним домаћим и међународним купцима и инвеститорима.
Иновативни производ	Нови производ које се значајно разликују од производа или услуга које је Подносилац пријаве претходно прометовао на тржишту Републике Србије или на другом тржишту.

1.2. СКРАЋЕНИЦЕ

Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија	Програм
Упутство за спровођење дијагностике пословних перформанси учесника у Програму подршке привредним друштвима за улазак у ланац ланце добављача мултинационалних компанија	Упутство за дијагностику
Упутство за спровођење верификације реализације Плана унапређења	Упутство за верификацију
Јавни позив у оквиру Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија	Јавни позив
Развојна агенција Србије	Агенција
Мултинационална компанија	МНК
Акредитационо тело Србије	АТС
Агенција за привредне регистре	АПР
Централни регистар обавезног социјалног осигурања	ЦРОСО
Република Србија	РС
Порез на додату вредност	ПДВ

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ

Развојна агенција Србије, у складу са стратешким приоритетима Владе Републике Србије, покренула је 2018. године Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија. Програм пружа могућност привредним друштвима да унапреде своје пословне перформансе и испуне услове да наставе сарадњу или постану добављачи МНК.

РС је у претходном периоду била изузетно успешна у области привлачења директних страних улагања у производним делатностима, што се потврђује кроз континуиране високе пласмане на свим релевантним међународним рангирањима у овој области.

РС је и земља растућег сектора малих и средњих предузећа, са све већим ангажманом у области производње компоненти и полупроизвода за финалну уградњу у комплексне готове производе, било да се ради о превозним средствима, производним машинама и опреми, електроници или другим производима за личну и индустријску употребу. Развој способности локалних добављача да се интегришу у ланце вредности МНК, заједно са напорима ка привлачењу производно оријентисаних инвестиционих пројеката високог нивоа комплексности би свакако обезбедио услове за додатно отварање нових радних места и убрзани економски раст. Напредак у овој области би обезбедио додатно отварање нових радних места и економски раст.

У току припреме Програма, у консултацијама са МНК утврђено је да Локални добављачи теже да значајно побољшају своје пословне перформансе (добивање одређених сертификата, унапређење процеса управљања и проширења производних линија) како би достигли ниво неопходан за улазак у мрежу добављача МНК. Проблем се јавља у чињеници да домаћа привредна друштва не могу са потпуном сигурношћу да утврде на који начин би требало да унапреде своје пословање, нити да у потпуности сагледају економске ефекте додатног улагања на своје будуће пословање.

Након покретања производње у РС, МНК се често опредељују да наставе сарадњу са постојећим добављачима из иностранства. Оваквим одлукама МНК доприносе и разлике у пословним обичајима и комуникацији. Из истих разлога, ниво интегрисаности страних улагача у локални економски систем је потребно константно унапређивати. Анализа Агенције из претходног периода, показала је да страни улагачи, корисници подстицаја за привлачење директних улагања, увозе производне машине, сировине и репроматеријал у вредности од преко 1,6 милијарди евра на годишњем нивоу. Крајем 2019. године ова вредност је била већа од 2 милијарде евра и постоји значајан простор да се, путем подизања капацитета домаћих привредних друштава, оптимизује укупан обим набавки МНК и тиме достигне пун утицај директних улагања у производном сектору на економски развој РС.

Агенција се увођењем овог Програма определила да креира оквир за успостављање комерцијалних односа између МНК и домаћих привредних друштава, а све у циљу остваривања боље интеграције страних улагача у локални економски систем.

Програм је базиран на најбољим искуствима имплементације сличних активности у земљама Западне и Централне Европе. Планирано је да се Програм спроводи континуирано најмање 5 година, како би се повећали капацитети домаћих привредних друштава као Локалних добављача, у циљу интеграције у глобалне комерцијалне токове и глобалне ланце вредности. Како би се испунили циљеви и пружила подршка Корисницима, Агенција је иницирала формирање Савета МНК састављеног од стране представника релевантних МНК које су присутне са својим

пословним операцијама на територији РС.

Програм омогућује спровођење анализе потреба МНК, мапирање потенцијалних добављача, дијагностику пословних перформанси Учесника, подршку Корисницима у циљаном подизању производних капацитета, као и накнадном повезивању са потенцијалним купцима и МНК.

Програм обухвата:

1. Идентификацију потенцијалних добављача МНК у РС и сагледавање њихових тренутних могућности;
2. Идентификацију и мапирање група привредних друштава, по производима и компонентама / типовима компоненти;
3. Утврђивање потреба МНК присутних у РС, у релевантним индустријским секторима, за производима и услугама које могу бити предмет набавке од домаћих привредних друштава;
4. Развијање базе података привредних друштава и типова производа, релевантних за успешну имплементацију Програма;
5. Расписивање Јавног позива за подршку унапређења пословних перформанси привредних друштава која имају потенцијал, да уз интервенцију Агенције, испуне критеријуме неопходне за укључивање у ланце добављача МНК;
6. Селекцију Учесника и праћење процеса унапређења пословних перформанси, кроз одобрани сет мера интервенција;
7. Промоцију Корисника према међународној пословној заједници, кроз организацију конференција и других промотивних активности.

С обзиром на то да Програм улази у трећу годину имплементације Агенција је извршила анализу ефеката учешћа Корисника јавног позива из 2019. године. Анализа је показала да су корисници Програма остварили боље пословне резултате у односу на контролну групу², по свим димензијама које су посматране. Имајући у виду да су анализирани подаци за 2020. годину у којој је пословање било оптерећено мерама за сузбијање пандемије COVID 19 вируса, резултати су изнад очекивања и просека индустрије за ту годину.

Закључци анализе:

- ❖ Корисници Програма не само да су сачували број радних места, него се њихов број радних места увећао за 4,25%, док је у контролној групи укупан број радних места опао за 3,38%;
- ❖ Корисници Програма су више инвестирали у 2020. години у односу на контролну групу. Укупне инвестиције у основна средства код корисника Програма су биле за 13,8% веће него у 2019. години. Код контролне групе ова разлика износи само 1,73%. Код инвестиција у производну опрему разлика је још већа, па су тако корисници Програма увећали вредност производне опреме за 16,06% у односу на претходну годину, док је увећање вредности опреме код контролне групе било 2,20%;
- ❖ Пословни приходи су у односу на претходну годину били код обе групе негативни услед ефеката пандемије COVID 19 вируса, с тим што су код корисника Програма пословни приходи пали за 3,61% у односу на 2019. годину, док је код контролне групе овај пад износио 19,11%;

² Контролну групу су сачињавала привредна друштва која испуњавају критеријуме за учешће у Програму у погледу величине, претежне делатности или дужине пословања, али нису имале одговарајући тип производа нити позицију унутар приоритетних сектора како би постала корисници Програма. За потребе анализе контролну групу је чинило 8 привредних друштава, док је групу корисника Програма чинило 18 привредних друштава.

- ❖ Један од начина да се идентификује разлика у пословању јесте посматрањем пласмана на домаће и страног тржиште. Наиме, корисници Програма су претрпели значајно мањи пад извозних пласмана ка неповезаним лицима у 2020. години (-10,4%) у односу на привредна друштва из контролне групе (-44,42%). Када је у питању пласман на домаће тржиште, контролна група је претрпела пад од 10,23%, док су корисници Програма имали раст пласмана на домаћем тржишту за 2,32%;
- ❖ Корисници Програма су одржали виши ниво зарада за запослене у 2020. години, па је просечни бруто издатак за радно ангажовање запослених био 820,09 ЕУР месечно док је код контролне групе овај износ био 751,03 ЕУР месечно;
- ❖ Корисници Програма су задржали висок ниво удела извоза у пословним приходима у 2020. години упркос глобалној пандемији COVID 19 вируса (41,25%). Код контролне групе удео извоза у пословним приходима је смањен са 46,28% удела извоза у пословним приходима у 2019. години на само 31,79% у 2020. години;
- ❖ Сличан тренд је видљив и када се посматрају параметри продуктивности. У односу на 2019. годину, у 2020. је код контролне групе продуктивност по запосленом била мања за 14,8%, док је код корисника Програма забележен упола мањи пад од 7,71%. Исто важи и за додатну вредност по радном месту³, за коју је код корисника Програма забележен пад од 3,54%, а код контролне групе 13,78%.

Корисници Програма су остварили значајне позитивне ефекте у свом пословању и исти су се показали већ у првој години имплементације. Не само да су успели да сачувају радна места и одрже добре пословне резултате у једном од најтежих периода за пословање у последњих 20 година, већ су успели и да побољшају своју тржишну позицију код МНК на домаћем тржишту, уз истовремено очување позиције код иностраних партнера. Све наведено је резултат и добро испланираних и спроведених инвестиција, повезивања са МНК на домаћем и страном тржишту, унапређења квалитета пословања и елемената корпоративног управљања код самих корисника Програма.

Производни сектори који су предмет подршке Програма су:

- аутомобилска индустрија;
- уређаји и компоненте за аутомобилску индустрију (пластика, гума, машине /опрема);
- обрада метала;
- сектор машина и опреме за друге намене;
- сектор гуме и пластике;
- сектор производње кућних апарата и делова кућних апарата;
- сектор електричних и електронских система и елемената електричних и електронских система.

2.1. ПРАВНИ ОКВИР

Правни оквир за реализацију Програма чине: Закон о улагањима („Сл. гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018); Закон о јавним агенцијама („Сл. гласник РС”, бр. 18/05 и 81/05 и испр. 47/18); Закон о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 73/2019); Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030 године („Сл. гласник РС”, бр. 35/2020); Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012,

³ Пословни приходи умањени за трошкове материјала и производних услуга по радном месту.

37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе и 62/2021- др. уредбе); Уредба о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (de minimis помоћ) („Сл. гласник РС“ бр. 23/2021) (у даљем тексту: *Уредба*); Годишњи програм рада Агенције за 2021. годину; Акциони план Агенције за период 2020-2021. године.

2.2. ЦИЉ ПРОГРАМА

2.2.1. Општи циљ

Циљ Програма је **подизање капацитета привредних друштава у сврху укључивања у међународне ланце вредности.**

Програм доприноси:

- Повећању конкурентности привреде РС;
- Стварању услова за раст и развој привредних друштава;
- Побољшању и прилагођавању домаћих производа како би били конкурентнији на иностраним тржиштима;
- Повећању удела набавки МНК у РС у односу на набавке у иностранству;
- Креирању нових радних места, кроз повећање пласмана привредних друштава према МНК;
- Унапређењу и повећању обима трансфера технологија;
- Усвајању стандарда пословања привредних друштава, у складу са захтевима међународног пословања;
- Повећању интеграције страних улагача у привредни систем РС;
- Унапређењу позиције РС као инвестиционе дестинације, услед доступности квалитетних локалних добављача.

2.2.2. Специфични циљеви и очекивани резултати

- Унапређење пословних перформанси Корисника кроз трансфер знања од стране МНК;
- Систематизација информација о захтевима МНК, у вези са стратешким набавкама и дефинисањем програма и мера РС, у складу са променама у овом сегменту;
- Већи обим пословања Корисника;
- Привлачење директних страних инвестиција, кроз развијен екосистем локалних добављача;
- Имплементација прилагођених програма подршке привредним друштвима, у складу са стварним потребама Корисника и очекиваним резултатима интервенције.

2.2.3. Индикатори Програма

Током периода праћења ефеката Програма, односно 3 године по окончању програмских активности, пратиће се следећи индикатори:

- Број нових добављача МНК који имају производњу у РС;
- Број нових добављача МНК из иностранства;
- Укупан обим нових набавки МНК од Корисника;
- Раст продуктивности Корисника;
- Раст пословних прихода Корисника.

2.3. АКТИВНОСТИ ПРЕДВИЂЕНЕ ПРОГРАМОМ

Програмом се суфинансирају активности Корисника које се односе на унапређење пословних перформанси које су у складу са потребама успостављања сарадње или препорукама МНК. Активности за које Подносилац пријаве може да аплицира наведене су у оквиру тачке 3.2. која се односи на намену бесповратних средстава.

2.4. ТРАЈАЊЕ ЈАВНОГ ПОЗИВА

Јавни позив ће бити објављен 27. август 2021. године и трајаће 60 дана, односно до 26. октобра 2021. године.

2.5. РАСПОЛОЖИВА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За реализацију Јавног позива у 2021. години одређен је буџет у износу од 230.000.000,00 РСД.

Расположива средства се одобравају појединачно Корисницима, рефундацијом као суфинансирање у висини до одређеног процента износа оправданих трошкова.

Средства се додељују одабраном Кориснику у складу одредбама Уредбе као државна помоћ мале вредности (*de minimis* државна помоћ). У складу са чланом 4. Уредбе, износ *de minimis* државне помоћи који се додељује Кориснику не сме прећи 23.000.000,00 динара у било ком периоду у току три узастопне фискалне године.

3. УСЛОВИ ПРОГРАМА

3.1. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

Право на учешће у Програму и коришћење бесповратних средстава има Подносилац пријаве који кумулативно испуњава следеће **опште и посебне услове**.

3.1.1. Општи услови:

1. да је Подносилац пријаве регистрован у АПР, односно уписан у одговарајући регистарпривредних друштава, најкасније до 1. јануара 2018. године;
2. да капитал Подносиоца пријаве није у јавној својини;
3. да је Подносилац пријаве измирио доспеле обавезе по основу пореза и доприноса;
4. да Подносилац пријаве није у тешкоћама у складу са правилима за доделу државне помоћи⁴;
5. да Подносилац пријаве није повезан са купцем или потенцијалним купцем;
6. да Подносилац пријаве не испуњава услове за стицање статуса МНК или није повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК, у смислу закона којим се уређују привредна друштва⁵;
7. Подносилац пријаве који је повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК може учествовати у Програму уколико ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа⁶;
8. да Подносилац пријаве није неоправдано одустао од учешћа у претходним Програмима.

3.1.2. Посебни услови:

Технички капацитет:

1. да Подносилац пријаве поседује имплементиран систем квалитета ISO 9001.

Пословни капацитети:

1. да Подносилац пријаве као претежну делатност обавља прерађивачку делатност у: сектору аутомобилске индустрије – уређаји и компоненте за аутомобилску индустрију (пластика, гума, машине / опрема); сектору машина и опреме за друге намене; сектору обраде метала; сектору гуме и пластике; сектору производњекућних апарата и делова кућних апарата; сектору електричних и електронских система и елемената електричних и електронских система;
2. да производи Подносиоца пријаве припадају групи директних/индиректних материјала који се налазе у ланцу вредности индустријских сектора из тачке 1. Пословног капацитета и да

⁴ Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2021, 37/2019, 97/2013, 119/2014, 23/2021 – др. уредбе и 62/2021 – др. уредбе).

⁵ У складу са чланом 62. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019).

⁶ OECD/Eurostat (2018), *Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition*, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxemburg, str. 34: Производна иновација је нов или побољшан производ или услуга који се значајно разликује од претходног производа или услуге које је привредно друштво претходно унело на тржиште.

Подносилац пријаве располаже машинама и опремом које могу бити употребљене за серијску производњу директних/индиректних материјала који се налазе у ланцу вредности индустријских сектора из наведене тачке.

Кадровски капацитет:

да Подносилац пријаве има минимум 15 запослених лица у радном односу, на дан 27. августа 2021. године, према евиденцији ЦРОСО.

Финансијски капацитети:

1. да је Подносилац пријаве у току 2019. или 2020. пословне године остварио пословни приход од продаје готових производа и услуга (од чега је изузет приход од продаје робе) насталих обављањем делатности из производних сектора који су предмет подршке овог Програма, на домаћем или/и иностраном тржишту, у износу не мањем од 35.000.000,00 РСД динара;
2. да вредност основних средстава исказаних у оквиру позиција АОП 0010 (Некретнине, постројења и опрема) појединачног, односно консолидованог биланса стања, у 2019. или 2020. пословној години Подносиоца пријаве, није мања од 35.000.000,00 РСД динара;
3. да против Подносиоца пријаве није покренут претходни стечајни поступак, стечајни поступак, поступак реорганизације или поступак ликвидације.

Испуњеност услова под тачком 1. финансијског капацитета се утврђује на следећи начин:

Уколико Подносилац пријаве није члан групе⁷ и нема обавезу састављања консолидованих финансијских извештаја⁸ приход од продаје готових производа утврђује се сабирањем позиција Званичног годишњег финансијског извештаја – образац Биланса Успеха и то позиција АОП 1014 (Приход од продаје готових производа и услуга на домаћем тржишту) и АОП 1015 (Приход од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту).

Уколико је Подносилац пријаве матично друштво групе и у складу са чланом 31. Закона о рачуноводству има обавезу састављања Консолидованих финансијских извештаја, а група претежно остварује приходе производњом и продајом готових производа екстерно, неповезаним друштвима⁹, приход од продаје готових производа утврђује се збрајањем позиција Званичног годишњег консолидованог финансијског извештаја – образац консолидованог Биланса успеха и то позиција АОП 1014 (Приход од продаје готових производа и услуга на домаћем тржишту) и АОП 1015 (Приход од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту). Изузетно, уколико матично друштво групе врши дистрибуцију, односно продају готових производа које су претходно произвела његова зависна друштва, екстерно односно неповезаним странама, као релевантан приход од продаје узима се збир позиција АОП 1007 (Приход од продаје робе на домаћем тржишту) и АОП 1008 (Приход од продаје робе на иностраном тржишту).

Уколико је Подносилац пријаве матично друштво групе или зависно или повезано друштво унутар групе у складу са Законом о рачуноводству и уколико је група изузета од финансијске

⁷ У складу са чланом 2. тачка 25. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

⁸ У смислу да није матично друштво у складу са чланом 31. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

⁹ У складу са чланом 2. тачка 21. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

консолидације¹⁰, пословни приход од продаје готових производа на домаћем или/и иностраном тржишту утврђује се на следећи начин:

- У случају да више повезаних правних лица унутар групе продају готов производ екстерно, неповезаном лицу, приход од продаје готових производа утврђује се сабирањем позиција прихода од продаје готових производа на домаћем или/и иностраном тржишту АОП 1014 (Приход од продаје готових производа и услуга на домаћем тржишту) и АОП 1015 (Приход од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту) из Појединачног финансијског извештаја обрасца Биланса успеха сваког члана групе.
- У случају да правно лице унутар групе (матично или повезано) врши продају финалног готовог производа на домаћем или/и иностраном тржишту екстерно, неповезаном друштву приход од продаје готових производа односно изузетно робе¹¹ утврђује се из појединачног финансијског извештаја обрасца Биланса успеха правног лица које врши финалну дистрибуцију готових производа неповезаним странама тј. екстерно, сабирањем позиција АОП 1014 (Приход од продаје готових производа и услуга на домаћем тржишту) и АОП 1015 (Приход од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту), односно у случају да зависно друштво као члан групе обавља делатност дистрибуције производа, сабирањем позиција АОП 1007 (Приход од продаје робе на домаћем тржишту) и АОП 1008 (Приход од продаје робе на иностраном тржишту).

Уколико је Подносилац пријаве повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК, а чије учешће резултира увођењем иновативног производа, у складу са одредбама овог Упутства, и ако Подносилац пријаве у овом случају остварује приход од продаје производа и услуга свом повезаном или матичном друштву које се сматра МНК у смислу овог Упутства, пословни приход од продаје готових производа и услуга утврђује се сабирањем позиција Званичног годишњег финансијског извештаја – образац Биланса Успеха и то АОП 1010 (Приход од продаје производа и услуга матичном правном лицу у земљи), АОП 1011 (Приход од продаје производа и услуга матичном правном лицу у иностранству), АОП 1012 (Приход од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима у земљи) , АОП 1013 (Приход од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима у иностранству), АОП 1014 (Приход од продаје готових производа и услуга на домаћем тржишту) и АОП 1015 (Приход од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту).

Испуњеност услова под тачком 2. финансијских капацитета се утврђује на следећи начин:

Уколико Подносилац пријаве није члан групе¹² и нема обавезу састављања консолидованих финансијских извештаја, висина основних средстава утврђује се увидом у Појединачни финансијски извештај – Образац Биланс стања подносиоца пријаве.

Уколико је Подносилац пријаве матично привредно друштво групе и у складу са чланом 31. Закона о рачуноводству има обавезу састављања Консолидованих финансијских извештаја, а матично привредно друштво групе односно њени чланови претежно остварују приходе

¹⁰ У смислу члана 32. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

¹¹ У случају да правно лице члан групе купује готове производе од повезаног или/и матичног Друштва који их производи а затим их продаје екстерном, неповезаном правном лицу на домаћем или иностраном тржишту.

¹² У складу са чланом 2. тачка 25. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

производњом и продајом финалног готовог производа екстерно, неповезаним друштвима, висина основних средстава утврђује се увидом у Појединачни финансијски извештај – Образац Биланс стања подносиоца пријаве.

Уколико је Подносилац пријаве матично привредно друштво групе или зависна или повезана привредна друштва унутар групе у складу са Законом о рачуноводству, и уколико је група изузета од обавезе финансијске консолидације, као и уколико матично привредно друштво и његова повезана лица у оквиру групе претежно остварују приходе од производње и продаје готовог производа екстерно, неповезаним друштвима, испуњеност наведеног услова се утврђује сабирањем основних средстава свих чланова групе исказан у оквиру званичног финансијског извештаја обрасца биланса стања сваког од чланова групе.

Уколико је Подносилац пријаве повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК, а чије учешће резултира увођењем иновативног производа, вредности Основних средстава се утврђују увидом у званичне финансијске извештаје обрасца биланса стања Подносиоца пријаве.

3.2. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Бесповратна средства која се одобравају у складу са овим Упутством могу се доделити у вези са реализацијом пројектних активности, односно мера интервенција које се односе на улагање у материјалну имовину и/или консултантску подршку и/или подршку за успостављање сарадње са МНК.

3.2.1. Улагање у материјалну имовину

Под улагањем у материјалну имовину подразумева се:

- 1. Куповина и инсталација неопходних индустријских робота¹³** у функцији израде делова и полупроизвода који ће се испоручивати МНК или њиховим добављачима, до три године старости;
Рефундација до 40% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 12.000.000,00 РСД.
Под овом мером интервенције се подразумевају и сви неопходни радови на постојећој производној хали ради оспособљавања и стављања у рад неопходних индустријских робота;
- 2. Куповина опреме за аутоматизацију и унапређење постојећих производних процеса** (производне траке, ЦНЦ машине, машине за паковање итд.) који су у функцији израде делова или полупроизвода за МНК или њихове добављаче, до три године старости;

¹³ Међународна федерација за роботiku (International Federation of Robotics (IFR)): „Индустријски робот је аутоматски контролисан, вишенаменски манипулатор који се може програмирати у три или више оса.“

Рефундација до 40% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 12.000.000,00 РСД.

Под овом мером интервенције се подразумевају и сви неопходни радови на постојећој производној хали ради оспособљавања и стављања у рад опреме за аутоматизацију и унапређење постојећих производних процеса;

3. **Израда и имплементација софтверских решења** у циљу оптимизације постојећих производних процеса;

Рефундација до 50% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 8.000.000,00 РСД

4. **Куповина опреме за међуфазну контролу квалитета и квалитета готових производа** који се испоручују МНК или њиховим добављачима, до три године старости;

Рефундација до 50% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 12.000.000,00 РСД.

Под овом мером интервенције се подразумевају и сви неопходни радови на постојећој производној хали ради оспособљавања и стављања у рад опреме за међуфазну контролу квалитета и квалитета готових производа.

5. **Куповина неопходног специфичног алата или прибора у складу са захтевом МНК** који ће бити у функцији израде делова и полупроизвода за ту МНК.

Рефундација до 40% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи 5.000.000,00 РСД

6. **Куповина и инсталација аутономних робота са способношћу учења и кобота**, до 3 године старости и који су неопходни како би се испунили захтеви МНК или добављача МНК;

Рефундација до 70% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 15.000.000,00 РСД;

7. **Адаптација постојећих производних хала** у циљу усклађивања са специфичним технолошким захтевима индустријских сектора којима припада МНК и/или Подносилац пријаве (чисте собе, антистатички под и сл.), а у складу са захтевима и правилима МНК или у циљу успостављања сарадње са МНК;

Рефундација до 50% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 8.000.000,00 РСД.

3.2.2. Консултантска подршка

Под консултантском подршком подразумева се подршка:

1. **за оптимизацију производних процеса** који су кључни за испуњење захтева МНК, а у складу са очекиваним стандардима управљања производним процесима у циљним секторима, посебно оптимизација постојећих производних линија, успостављање серијске производње и примена контроле квалитета;

Рефундација до 70% до укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити

већи од 5.000.000,00 РСД;

2. **за увођење или унапређење корпоративног управљања**, а које обухвата: стратешко и оперативно планирање, управљање људским ресурсима, маркетиншке активности у циљу повећања обима пласмана производа и проналажење нових клијената;

Рефундација до 70% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.500.000,00 РСД;

3. **за увођење и сертификацију система квалитета према захтевима стандарда који су специфични за индустријске гране у којима послује Подносилац пријаве или МНК (IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN и други појединачни специфични стандарди у групи CEN стандарда), као и за имплементацију и сертификацију система менаџмента квалитета ISO 14001, ISO 50001, ISO 18001;**

Рефундација до 50% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.500.000,00 РСД.

3.2.2.1. Смернице за ангажовање консултаната

У вези са ангажовањем стручног пружаоца консултантских услуга предвиђене су следеће смернице, и то:

- Најмање 10 година искуства у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 5 година искуства на руководећим позицијама у предметној области;
- Најмање 5 године искуства у имплементацији пројеката у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 5 пројеката чијом имплементацијом је руководио у предметној области за коју се ангажује.

Корисник и Учесник су у обавези да пре закључивања Уговора са пружаоцем консултантских услуга, обавесте Агенцију о свом избору.

Агенција задржава право, у случају да изабрани консултант не испуњава наведене смернице, затражи да Корисник, као и Учесник који уђе у фазу самоунапређења ангажује пружаоца консултантских услуга који испуњава наведене смернице. У случају да Корисник, као и Учесник који уђе у фазу самоунапређења без сагласности Агенције закључи Уговор са консултантом који не испуњава наведене смернице, Агенција задржава право да не одобри исплату бесповратних средстава за овако пружене консултантске услуге. Агенција задржава право да одобри бесповратна средства за ангажовање консултаната који не испуњава наведене смернице, ако за то постоје оправдане околности и ако је то у складу са циљевима Програма.

3.2.3. Подршка за успостављање сарадње са МНК

Под подршком за успостављање сарадње са МНК подразумева се финансијска подршка за:

1. **трошкове теренског увида у пословне перформансе** Подносиоца пријаве од стране представника МНК (дијагностика);

Рефундација до 80% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 1.500.000,00 РСД по једној спроведеној дијагностици.

Трошкови дијагностике који могу бити предмет финансирања односе се на:

- трошкове дијагностике која се спроводи ради утврђивања пословних перформанси Подносиоца пријаве ради потенцијалне сарадње са МНК;
- трошкове дијагностике која се спроводи ради утврђивања пословних перформанси Подносиоца пријаве приликом увођења новог производа у његов производни процес.

Оправдани трошкови дијагностике обухватају само трошкове радних сати ангажованог особља. Средства се не могу користити за путне трошкове и трошкове смештаја насталих у току дијагностике.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за највише 3 дијагностике, али исте морају бити спроведене од стране представника различитих МНК.

2. **трошкове годишњег улиставања на интерактивне платформе** намењене повезивању добављача из циљаних сектора,

Рефундација у висини до 100% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 300.000,00 РСД.

Трошкови улиставања који могу бити предмет финансирања обухватају трошкове годишње претплате на интерактивне платформе којом се омогућује потпуни приступ изабраној платформи са могућношћу прегледа целокупног садржаја, односно, прегледа потражње и улиставања производног програма Подносиоца пријаве као понуђача.

Средства се не могу користити за трошкове радних сати утрошених ради идентификовања најоптималније интерактивне платформе.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за годишње улиставање на 3 различите платформе.

Неопходно је да изабрана интерактивна платформа буде међународног карактера, самостална, да има сопствено одржавање и да покрива циљане секторе Програма.

3. **трошкове плаћања премије осиграња од опште одговорности за штету, односно осигурање од одговорности из делатности за штету причињену трећим лицима и/или осигурања од одговорности за производе и/или осигурања од повлачења робе**, код друштава за осигурање која су у регистру Акционарских друштава за осигурање и реосигурање при Народној банци Србије, у складу са захтевима МНК са којом је успостављена прва сарадња.

Рефундација у висини до 100% од укупне вредности оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 2.500.000,00 РСД.

3.2.4. **Оправдани трошкови**

Оправдани трошкови су трошкови за које се одобравају бесповратна средства по овом Програму, а који испуњавају следеће услове:

1. да су настали након дана објављивања Јавног позива.
2. да је донета Одлука о одобравању мера интервенције и закључен Уговор о додели бесповратних средстава;
3. да су наведени у Плану унапређења;
4. да су директно везани за активности подржане Програмом.

Ако су, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, оправдани трошкови изражени у иностраној валути у понуди за набавку одређеног производа или вршење одређене услуге, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом Народне банке Србије на дан сачињавања понуде за одређени производ или услуге.

Ако је, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, претходно издат рачун за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге на коме су оправдани трошкови изражени у иностраној валути, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом Народне банке Србије на дан издавања рачуна за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге.

У случају да у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, под условом да су оправдани трошкови у понуди или на рачуну за одређени производ или услуге изражени у иностраној валути, дође до промене курса које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне изражене у Уговору о додели бесповратних средстава, Агенција задржава право да изврши рефундацију према новим износима оправданих трошкова које Корисник стварно сноси.

Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне који су изражени у самом уговору, Агенција задржава право да изврши рефундацију према новим износима оправданих трошкова које Корисник стварно сноси.

Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају повећање оправданих трошкова у односу на оне изражене у самом уговору, Агенција задржава право да изврши рефундацију према износима одобрених бесповратних средстава који су дефинисани претходно наведеним уговором.

4. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

У складу са овим Упутством, Агенција расписује Јавни позив за учешће привредних субјеката у Програму који садржи основне информације о Програму: услове за подношење пријаве, критеријуме за оцењивање, начин подношења пријаве, ток спровођења Програма, као и остале релевантне информације.

У циљу реализације и праћења имплементације Програма директор Агенције решењем образује две радне групе: Радну групу за евалуацију поднетих пријава и Радну групу за дијагностику пословних перформанси, а чији су чланови запослени у Агенцији. Један члан из сваке радне групе се именује за координатора радне групе, са задужењем да усаглашава све процесе и активности које обавља радна група.

Пријаве се подnose електронским путем, у складу са Упутством за пријављивање које чини саставни део овог Упутства, а након електронског пријема и завођења на писарници Агенције, прослеђују се Радној групи за евалуацију поднетих пријава на даљу обраду.

Радна група врши проверу формалне исправности поднетих пријава, проверу података из пратеће документације, као и оцену и рангирање пријава.

Уколико из Пријаве није могуће утврдити на који начин ће предложене активности допринети успостављању или унапређењу сарадње са МНК или добављачем МНК, Агенција ће донети посебну одлуку којом ће одбити пријаву.

На бази критеријума за рангирање радна група може одабрати највише 25 Учесника. У случају додатне расположивости средстава за финансирање овог Програма, број Учесника може бити већи.

Након провера Пријава и рангирања Пријава, радна група сачињава записник са састанка, који садржи предлог одлуке која се доставља директору Агенције на коначно одобрење.

Ако Агенција утврди да је поднета пријава формално исправна, Агенција доноси **Одлуку о избору Учесника у Програму**. Након тога, приступа се дијагностици пословних перформанси која је детаљно описана у Упутству за спровођење дијагностике пословних перформанси учесника у Програму подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија, а које представља саставни део овог Упутства. Дијагностику пословних перформанси спроводи радна група за дијагностику коју одређује Агенција. Координатор радне групе за дијагностику организује рад чланова радне групе тако да за спровођење поступка дијагностике код сваког одабраног Учесника буду задужена најмање 3 члана.

Након спроведеног поступка дијагностике пословних перформанси Учесника, приступа се заједничком састанку са Учесником на ком се представљају резултати извршене дијагностике. Радна група израђује Извештај о дијагностици пословних перформанси, узимајући у обзир целокупну документацију Учесника, укључујући и Пријаву и Писмо препоруке.

Уколико се дијагностиком утврди да активности, планирано пословање и циљеви пословања Учесника нису у складу са циљевима Програма, или одабране пројектне активности Учесника нису у складу са резултатима спроведене дијагностике, Агенција задржава право да посебном одлуком одбије његово даље учествовање у Програму.

За учеснике којима се након спроведене дијагностике додели **мање од 200 бодова**, Агенција доноси **Одлуку о уласку Учесника у фазу самоунапређења пословања**, у складу са чињеничним стањем утврђеним у Извештају о спроведеној дијагностици пословних перформанси. Агенција задржава право да посебном одлуком одбије даље учешће и не одобри мере интервенције Учеснику који је повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК, чије учешће резултира увођењем иновативног производа, а којима је на основу Извештаја о дијагностици додељено **мање од 300 бодова**. Одлука садржи све области које је радна група утврдила у поступку дијагностике да је неопходно унапредити, као и одобрене мере интервенције консултантске подршке и одређује највише новчане износе на које Учесник може остварити право на рефундацију, у случају да Учесник у току спровођења друге дијагностике пословних перформанси оствари више од 200 бодова. Тачан новчани износ на који Учесник остварује право одређује се Споразумом о самоунапређењу који закључују Агенција и Учесник, а који се одређује у складу са

неопходним трошковима за спровођење одобрених мера интервенције консултантске подршке, достављених понуда од стране Учесника, текућих накнада на тржишту за одређене производе и услуге који су неопходни за спровођење одобрених мера интервенције консултантске подршке, као и циљевима Програма.

Учесник је у обавези да достави Нацрт Плана самоунапређења и Нацрт Обрачуна износа бесповратних средстава у фази самоунапређења, у року од 30 дана од дана достављања наведене одлуке, а који Агенција одобрава закључењем Споразума о самоунапређењу, уколико је у складу са налазима извршене дијагностике и приоритетним областима пословања које је потребно унапредити. Споразумом о самоунапређењу се ближе уређују права и обавезе између Агенције и Учесника ради успешног спровођења фазе самоунапређења. Нацрт Плана самоунапређења се сачињава на обрасцу Агенције и садржи износ трошкова за спровођење активности у оквиру области које је радна група за дијагностику утврдила да је неопходно унапредити, као и временски оквир за њихову реализацију. Нацрт Обрачуна износа бесповратних средстава у фази самоунапређења се сачињава на обрасцу Агенције и садржи износ оправданих трошкова појединачних активности које је неопходно извршити ради успешног спровођења одобрених мера интервенције консултантске подршке, као и износ одобрених средстава за сваку од појединачних активности, који ће бити исплаћени Учеснику.

Учесник је у обавези да активности из Плана самоунапређења спроведе сопственим средствима у року од 6 месеци од дана закључења Споразума о самоунапређењу. Уколико План самоунапређења садржи активности консултантске подршке и то за оптимизацију производних процеса и/или за увођење или унапређење корпоративног управљања, из тачке 3.2.2. овог Упутства, одредбама Споразума се могу предвидети услови реализације активности консултантске подршке и услови рефундације оправданих трошкова поводом ангажовања консултанта, на који се сходно примењују одредбе овог Упутства које се односе на Уговор о додели бесповратних средстава.

На основу Одлуке о уласку Учесника у фазу самоунапређења пословања и закљученог споразума са Корисником Агенција врши резервацију средстава у максималном износу који може бити додељен за реализацију мере интервенције консултантске подршке. Средства за спровођење активности консултантске подршке за оптимизацију производних процеса и/или за увођење или унапређење корпоративног управљања учеснику ће бити исплаћена уколико се у процесу поновне дијагностике пословних перформанси утврди да учесник остварује више од 200 бодова.

У року од 30 дана након истека рока за реализацију активности из Плана самоунапређења, Учесник доставља доказе о извршеним активностима сходно тачки 4.3.1. овог Упутства. У року од 15 дана од достављања потребне документације, Агенција приступа верификацији реализације Плана самоунапређења, у складу са Упутством за верификацију, као и поновној дијагностици пословних перформанси у складу са Упутством за дијагностику. Након спроведене дијагностике, израђује се Извештај о другој дијагностици пословних перформанси. Уколико Учесник у прописаном року не спроведе активности предвиђене Планом самоунапређења, или је у извештају о другој дијагностици утврђено да је Учесник поново остварио мање од 200, Агенција доноси посебну одлуку којом се окончава учешће Учесника у Програму и којом се не одобравају мере интервенције и на основу које Учесник не може остварити права на исплату бесповратних средстава.

Уколико Агенција утврди да су активности из Плана самоунапређења реализоване, да је Учесник, односно Корисник унапредио своје пословање у свим неопходним областима

предвиђеним Планом самоунапређења, као и уколико Учеснику, односно Кориснику након поновне дијагностике пословних перформанси буде додељено више од 200 бодова, Агенција приступа:

- представљању делатности и производног програма Учесника у Бази добављача Агенције,
- позивању Учесника, односно Корисника на учествовање у промотивним активностима и пословним сусретима који буду организовани од стране Агенције у складу са овим Упутством,
- рефундацији трошкова учињених у вези са реализацијом активности из Плана самоунапређења које се односе на спровођење мере интервенције консултантске подршке и то за оптимизацију производних процеса и/или за увођење или унапређење корпоративног управљања, из тачке 3.2.2. овог Упутства.

За Учеснике којима је на основу Извештаја о дијагностици додељено минимум 200 бодова, односно минимум 300 бодова за Учеснике који су повезани са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који су повезани са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК, а чије учешће резултира увођењем иновативног производа, одобрава се даље учешће у Програму доношењем **Одлуке о одобравању мере интервенције**. Одлука садржи одобрене мере интервенције и одређује највише новчане износе на које Корисник може остварити право ради спровођења одобрених мера интервенције. Тачан новчани износ на који Корисник остварује право одређује се Уговором о додели бесповратних средстава који закључују Агенција и Корисник, а који се одређује у складу са неопходним трошковима за спровођење одобрених мера интервенције, достављених понуда корисника, текућих накнада на тржишту за одређене производе и услуге који су неопходни за спровођење одобрених мера интервенције, као и циљевима Програма. Приликом доношења наведене одлуке, Агенција задржава право да:

- не одобри одређене мере интервенције које је Учесник навео у Пријави, уколико се по окончању поступка дијагностике утврди да одређена мера интервенције није неопходна за додатно унапређење пословања Учесника или није неопходна за остваривање циљева програма;
- одобри одређене мере интервенције које Учесник није навео у Пријави, уколико се по окончању поступка дијагностике утврди да су одређене мере интервенције неопходне за додатно унапређење пословања Учесника или су неопходне ради остваривања циљева Програма.

Доношењем Одлуке о одобравању мера интервенције, Учесник се обавезује да сачини нацрт Плана унапређења и нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава у року од 30 дана од дана достављања Кориснику Одлуке о одобравању мера интервенције. План унапређења се сачињава на обрасцу Агенције и садржи износ трошкова за спровођење одобрених мера интервенције у оквиру области које је радна група утврдила да је неопходно унапредити ради уласка Корисника у ланце добављача мултинационалних компанија, као и временски оквир за њихову реализацију. Обрачун одобрених износа бесповратних средстава представља план спровођења појединачних активности које је неопходно извршити ради успешног спровођења одобрених мера интервенције који се сачињава на обрасцу Агенције и садржи износ оправданих трошкова појединачних активности које је неопходно извршити ради успешног спровођења одобрених мера интервенције, као и износ одобрених средстава за сваку од појединачних активности. Агенција одобрава нацрт Плана унапређења и нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава закључивањем Уговора о додели

бесповратних средстава, ако су сачињени на основу Извештаја о дијагностици пословних перформанси, смерница на састанку представљања Извештаја о дијагностици пословних перформанси и достављених понуда.

Уколико нацрт Плана унапређења и нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава нису сачињени у складу са Извештајем о дијагностици, или је на други начин супротстављен циљевима Програма прописаним Упутством, Агенција задржава право да се не сагласи са Нацртом Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава и да наложи Кориснику да Нацрт Обрачуна исправи или допуни. Уколико Нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава у себи садржи накнаде за активности којима се спроводе одобрене мере интервенција улагања у материјалну имовину или консултантску подршку које битно одступају од редовних накнада на тржишту у ком ће се наведене одобрене мере интервенције извршити, Агенција задржава право да се не сагласи са Нацртом Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава и да наложи Кориснику да Нацрт обрачуна исправи или допуни.

Корисник је обавезан да о свакој евентуалној промени насталој у току реализације активности предвиђених Планом унапређења и Обрачуном одобрених износа бесповратних средстава, најкасније у року од 15 дана од дана настанка промене писаним путем обавести Агенцију, као и да достави измењени План унапређења.

Уколико је измењени План унапређења у складу са Упутством, Одлуком о одобравању мера интервенције, Извештајем о дијагностици и смерницама на састанку представљања Извештаја о дијагностици пословних перформанси, Агенција ће дати сагласност на исти и наложити Кориснику да сачини Нацрт новог Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава.

У случају одустанка Корисника од одређене мере интервенције која је претходно одобрена Одлуком о одобравању мера интервенције, као и у случају допуне новим мерама интервенције које нису претходно одобрене Одлуком о одобравању мера интервенције, Корисник је у обавези да упути захтев Агенцији у писаној форми. Уколико су такав одустанак или допуна у складу са циљевима и условима прописаним овим Програмом, Агенција изменом Одлуке о одобравању мера интервенције одобрава одустанак од одређене мере интервенције или одобрава нове мере интервенције. Корисник за кога је утврђено да је на дијагностици пословних перформанси остварио мање од 300 бодова, није у могућности да одустане од било које мере интервенције које подразумевају било коју врсту консултантске подршке. Корисник је у обавези да сачини нови нацрт Плана унапређења и нови нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава у року од 30 дана од дана достављања Кориснику Одлуке о одобравању мера интервенције, који Агенција одобрава под истим условима под којим су се одобравају и претходни нацрт Плана унапређења и претходни нацрт Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава.

Уколико Корисник не поступи у складу са налозима Агенције у назначеном року, Агенција задржава право да доношењем посебне одлуке оконча даље учешће Корисника у Програму.

Након одобравања Плана унапређења и Обрачуна одобрених износа бесповратних средстава. Корисник и Агенција закључују Уговор о додели бесповратних средстава, којим уговорне стране уређују права и обавезе и којим се изричито одређује износ одобрених средстава за спровођење мера интервенције. План унапређења и Обрачун одобрених износа бесповратних средстава чине саставни део Уговора о додели бесповратних средстава.

По реализацији активности, Корисник подноси Захтев за исплату одобрених

бесповратних средстава, уз који прилажу доказе о извршеној активности, који су наведени у оквиру тачке 4.3.1. овог Упутства. На основу достављене документације Корисника, Агенција утврђује да ли су активности из Плана унапређења реализоване, те на основу поступка верификације реализације Плана унапређења, а у складу са Упутством за верификацију, одобрава исплату бесповратних средстава.

Корисник је дужан да о реализацији активности извештава Агенцију кроз шестомесечне извештаје и извештаје на годишњем нивоу, у периоду од 3 године након реализације пројектних активности. Сви извештаји се достављају на обрасцима за извештавање који су прописани од стране Агенције и чине саставни део овог Упутства.

Документација коју су у обавези да достављају Агенцији, а у складу са овим Упутством, Корисници ће достављати на Портал Агенције. Сваки Корисник средстава добија Упутство за прилагање документације, као и корисничко име и јединствену шифру.

Сви подаци о пословању које Учесници, као и Корисници доставе у току периода пријављивања, дијагностике пословних перформанси, извештавања и саме реализације пројектних активности, сматраће се пословном тајном, што ће бити регулисано **Уговором о поверљивости информација** који се потписани од стране директора Агенције достављају Учесницима у Програму по пријему Пријаве.

4.1. НАЧИН ПРИЈАВЉИВАЊА

Пријаве се подnose електронски, креирањем корисничког налога на линку <https://prijava.ras.gov.rs/> и верификацијом интернет адресе.

Креирањем корисничког налога отвара се страница за унос података, као и за унос пратеће документације, а све у оквиру Обрасца 1- Пријава за учешће у Програму. Корисник налога након уноса података и комплетирања документације, потврђује да је пријава комплетна, чиме се пријава електронски запримљује. Сваки Подносилац пријаве добија обавештење о пријему пријаве, заводни број пријаве и Уговор о поверљивости информација. Сваки Подносилац пријаве може поднети једну пријаву.

Линк за пријаву је доступан до краја Јавног позива, након чега више није могуће поднети пријаву.

4.1.1. Обавезна документација

Сваки Подносилац пријаве је у обавези да уз поднету пријаву на Портал Агенције унесе и следећу документацију:

1. Образац 2 – Изјаву о испуњености услова Програма, о додељеној државној помоћи *de minimis* прихватању услова за учешће у програму, која је издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу;
2. Изјаву да Подносилац пријаве и његова одговорна лица нису осуђивани за привредне преступе, као и да чланови Подносиоца пријаве и одговорна лица у оквиру Подносиоца пријаве нису осуђивани за кривична дела против привреде;
3. Копију уверења надлежног органа пореске управе да је Подносилац пријаве измирио све доспеле обавезе по основу пореза и доприноса, не старије од месец дана од дана

- објављивања Јавног позива;
4. Копију сертификата система квалитета ISO 9001 издатог од стране сертификационог тела акредитованог од стране АТС;
 5. Изјаву да Подносилац пријаве не испуњава услове за стицање статуса МНК и да Подносилац пријаве није повезано са привредним друштвом које испуњава услове за стицање статуса МНК сачињено у слободној форми, осим за Подносиоце пријаве који су повезани са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који су повезани са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК а чији ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа
 6. Потписано и уредно попуњено Писмо препоруке МНК, или добављача МНК, на прописаном обрасцу од стране Агенције, под условом да Подносилац пријаве конкурише за мере интервенције: куповина опреме за аутоматизацију и унапређење постојећих производних процеса и адаптација постојећих производних хала;
 7. Изјаву МНК о чињеници да предмет пројекта Подносиоца пријаве који је повезан са МНК у смислу закона о привредним друштвима представља иновативни производ;
 8. Изјаву о току производног и дистрибутивног процеса у оквиру групе, на основу које је могуће утврдити који члан групе врши производњу, а који дистрибуцију готових производа, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
 9. Изјаву о постојању обавезе спровођења финансијске консолидације или изузимању од обавезе од спровођења финансијске консолидације, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
 10. Шему повезаности унутар групе, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе.

Подносиоци пријаве који се пријављују ради пројекта који уводи иновативни производ, нису у обавези да уз Пријаву поднесу и изјаву у складу са тачком 4.1.1. подтачком 6. овог Упутства.

4.1.2. Додатна документација која није обавезна

Подносилац пријаве уз Пријаву може унети и следећу документацију:

1. Потписано и уредно попуњено Писмо препоруке МНК, или добављача МНК, на прописаном обрасцу од стране Агенције;
2. Доказ о активном комерцијалном односу са МНК, у случају достављања Писма препоруке добављача МНК (уверење или изјава од стране МНК на прописаном формату или валидан, активан уговор којим се потврђује природа комерцијалног односа);
3. Копију индустријски специфичних стандарда издатих од стране IAF MLA чланице за екстерне аудите, односно од одговарајуће институције¹⁴;
4. Уговор о поверљивости информација потписан електронским потписом законског заступника Подносиоца пријаве.

Агенција може, пре доношења Одлуке о избору Учесника у Програму, од Подносиоца пријаве да затражи да достави копију потребних доказа о испуњености услова, као и да затражи на увид

¹⁴ Од адекватног сертификационог тела које је акредитовано од стране АТС или од стране IAF MLA чланице за екстерне аудите или од одговарајуће институције за индустријски специфичне стандарде.

оригинал или оверену копију свих или појединих доказа, уз назначење рока у којем је потребно доставити тражену документацију.

Агенција задржава право да пре доношења Одлуке о избору Учесника у Програму од Подносиоца пријаве, затражи да достави додатну документацију, појашњења или састанак путем интернета, уз назначење рока у којем је потребно доставити тражену документацију, а како би са сигурношћу утврдила да исти испуњава све услове из Програма.

Уколико Подносилац пријаве у назначеном року не достави тражене доказе или не одговори на достављена питања и појашњења, или на други начин не поступи у складу са захтевима Агенције, сматраће се да не испуњава услов за који су му затражени докази, одговор или појашњење на постављено питање.

Подносилац пријаве је дужан да без одлагања писмено обавести Агенцију уколико наступе околности које могу да утичу на испуњеност услова за учешће у Програму. Ова обавеза Подносиоца пријаве постоји докле год његова Пријава није одбијена, тј. све време трајања учешћа у Програму и евентуалног закључења Уговора о додели бесповратних средстава.

Уколико Агенција накнадно дође до сазнања да Учесник или Корисник није испуњавао услове за учешће у Програму ни у тренутку доношења Одлуке о избору Учесника, Агенција је овлашћена да посебном одлуком одбије учешће Учесника у Програму, као и да једностраном изјавом воље раскине Уговор о додели бесповратних средстава закључен са Корисником, као и да захтева повраћај уплаћених бесповратних средстава, заједно са законском затезном каматом, почевши од дана исплате средстава.

4.2. КРИТЕРИЈУМИ, ОЦЕНА И СЕЛЕКЦИЈА ПРИЈАВА

4.2.1. Провера формалне исправности поднетих пријава

Подносиоци пријаве који поднесу благовремену, потпуну и допуштenu пријаву остварују право на учешће у овом Програму.

Благовремена пријава је пријава која је поднета у временском периоду трајања Јавног позива.

Потпуна пријава је пријава за коју је утврђено да је достављена сва потребна документација на начин предвиђен Јавним позивом и овим Упутством.

Допуштена пријава је пријава за коју је утврђено да испуњава све услове предвиђене Јавним позивом и Упутством.

Оцена формално исправних пријава вршиће се према критеријумима који су детаљно описани у оквиру тачке 4.2.2.

Проверу формалне исправности поднетих пријава у року од 45 дана од дана затварања Јавног позива врши Радна група која је формирана у оквиру Агенције.

4.2.2. Критеријуми и пондери за оцењивање допуштених пријава

Агенција разматра формално исправне пријаве и оцењује их према следећим критеријумима:

1. Просечан број запослених у привредном друштву¹⁵, у 2020. години;
2. Раст вредности основних средстава¹⁶ у претходне три године – Као показатељ

¹⁵ Статистички извештај, позиција 9005, назив: „Просечан број запослених“

- користиће се раст вредности из 2020. године у односу на 2018. годину;
3. Раст масе плата у претходне три године¹⁷ – Као показатељ користиће се раст вредности из 2020. године у односу на 2018. годину;
 4. Раст прихода од продаје производа и услуга¹⁸ у претходне три године – Као показатељ користиће се раст прихода 2020. године у односу на 2018. годину;
 5. Раст извоза у претходне три године¹⁹ – Као показатељ користиће се раст извоза из 2020. године у односу на 2018. годину²⁰;
 6. Висина просечне плате у привредном друштву у 2020. години²¹;
 7. Индустијски специфични стандарди *IATF 16949 / IRIS / CE-3A / CEN* група стандарда²²;
 8. Писмо препоруке, издато од стране МНК / Добављача МНК.

Сви Подносиоци пријава који су прихватљиви, односно који испуњавају формалне услове и чије пројектне активности одговарају циљевима Програма, биће ранжирани према критеријумима и методологији бодовања представљеној у овом поглављу. Збир бодова по свим критеријумима ће бити узет као основа за рангирање Учесника, тако да ће највише 25 Подносилаца пријаве са највећим збиром бодова добити прилику да постану Учесници. Уколико је расположиви буџет довољан за све пристигле пријаве радна група није у обавези да изврши рангирање пријава. Све пријаве које су формално исправне и испуњавају услове. Имајући у виду отежано пословање привредних друштава које је проузроковано пандемијом вируса COVID-19, Агенција ће додељивати бодове Подносиоцима пријаве узимајући у обзир 2019. годину и њен однос са 2017. годином, уколико се са тим Подносилац пријаве сагласи приликом подношења пријаве. Све пријаве које су формално исправне и испуњавају услове Програма биће ранжирани у складу са следећом матрицом:

	Критеријум	Максималан број бодова
1	Просечан број запослених у привредном друштву у 2020. години	12
2	Раст вредности основних средстава у периоду од претходне три године	12
3	Раст масе плата у периоду од претходне три године	10
4	Раст пословних прихода у периоду од претходне три године	6
5	Раст извоза у периоду од претходне три године	5
6	Просечна плата у 2020. години	15
7	Носилац сертификата: <i>IATF16949/ IRIS/ CE/ 3A/ CEN</i>	10
8	Писмо препоруке МНК или постојећег добављача МНК	30
	Максимално бодова	100

¹⁶ Биланс стања, позиција 0010, назив: „Некретнине, постројења и опрема“

¹⁷ Биланс успеха, позиција 1025, назив: „Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи“

¹⁸ Биланс успеха, позиција 1009 „Приход од продаје Производа и услуга“.

¹⁹ Биланс успеха, збир позиција 1011 + 1013 + 1015.

²⁰ Биланс успеха, збир позиција 1004 „Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту“, 1006 „Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту“ и 1008 „Приходи од продаје робе на иностраном тржишту“.

²¹ Висина просечне плате је једнака количнику масе плата 2020/просечан број запослених 2020

²² CEN група стандарда - ХАРМОНИЗОВАНИ ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ

Током процеса рангирања, за исти број бодова предност ће имати директни добављач МНК.

4.2.2.1. Просечан број запослених у привредном друштву у 2020. години

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим бројем запослених у 2020. години. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.1.} = \frac{\text{Просечан број запослених}^{23}}{\text{Број запослених из статистичког извештаја са највећим бројем запослених}}$$

Вредност коефицијента	Позиција у рангирању према вредности коефицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7
0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.2. Раст вредности основних средстава у периоду од претходне три године

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим процентом увећања вредности основних средстава у билансу стања за 2020. годину у односу на биланс стања из 2018. године. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.2.} = \frac{\text{Процентуални раст вредности основних средстава}}{\text{Процентуални раст вредности основних средстава из пријаве са највећим растом вредности основних средстава}}$$

Вредност коефицијента	Позиција у рангирању према вредности коефицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7

²³ Податак за просечан број запослених се узима из Статистичког извештаја, позиција 9005 „Просечан број запослених на основу стања крајем сваког месеца“

0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.3. Раст масе плата у периоду од претходне три године

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим процентом увећања масе плата у билансу успеха за 2020. годину у односу на биланс успеха из 2018. године. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.3.} = \frac{\text{Процентуални раст масе плата}}{\text{Процентуални раст вредности масе плата из пријавеса највећим растом масе плата}}$$

Вредност коефицијента	Позиција у рангирању према вредности коефицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7
0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.4. Раст пословних прихода у периоду од претходне три године

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим процентом увећања пословних прихода у билансу успеха за 2020. годину у односу на биланс успеха из 2018. године. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.4.} = - \frac{\text{Процентуални раст прихода од продаје готових производа и услуга}}{\text{Процентуални раст прихода од продаје готових производа и услуга}}$$

Процентуални раст прихода од продаје готових производа и
услуга из пријаве са највећим растом прихода од продаје готови:
производа и услуга

Вредност коэффицијента	Позиција у рангирању према вредности коэффицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7
0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.5. Раст извоза у периоду од претходне три године

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим процентом увећања извозних пласмана у билансу успеха за 2020. годину у односу на биланс успеха из 2018. године. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.5.} = \frac{\text{Процентуални раст извоза}}{\text{Процентуални раст извоза из пријаве са највећим растом извоза}}$$

Вредност коэффицијента	Позиција у рангирању према вредности коэффицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7
0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.6. Просечна плата у 2020. години

Максималан број бодова оствариће привредно друштво са највећим просечним трошком зараде у билансу успеха за 2020. годину. Остале пријаве ће бити рангиране према следећој методологији:

$$\text{Коефицијент за 4.2.2.6} = \frac{\text{Просечан трошак зараде у 2020. години}}{\text{Просечан трошак зараде из пријаве са највећим просечним трошком зараде}}$$

Вредност коефицијента	Позиција у рангирању према вредности коефицијента	Удео у максималном броју бодова по критеријуму
0,91-1	Првих 10%	0,9
0,81-0,9	11-19%	0,8
0,71-0,8	20-29%	0,7
0,61-0,7	30-39%	0,6
0,51-0,6	40-49%	0,5
0,41-0,5	50-59%	0,4
0,31-0,4	60-69%	0,3
0,21-0,3	70-79%	0,2
0,11-0,2	80-89%	0,1
0-0,1	90-100%	0

4.2.2.7. Носилац сертификата *IATF16949/IRIS/CE/3A/CEN*

Максималан број бодова оствариће привредна друштва која имају доказ о издатим сертификатима *IATF16949*, *IRIS* или специфичним индустријским стандардом из групе стандарда *CEN*²⁴. Сертификати *CE* и *3A* биће вредновани половином укупних бодова за овај критеријум.

Европска тела за стандардизацију (*CEN*, *CENELEC*, *ETSI*) су укључена ради развоја посебно формираних спецификација заснованих на битним захтевима за здравље и безбедност одређене директиве. Хармонизовани стандард није део законодавног система као што је то директива, али се може карактерисати као препорука и упутство за произвођаче. Ако произвођач израђује производе у складу са одговарајућим хармонизованим стандардима, постоји претпоставка да је тај производ усаглашен са битним захтевима директиве(а) за здравље и безбедност. Самим тим усаглашеност са стандардом представља претпоставку усаглашености са битним прописаним захтевима директиве.

4.2.2.8. Писмо препоруке

²⁴ *CEN* група стандарда - ХАРМОНИЗОВАНИ ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ

У случају достављања Писма препоруке МНК које садржи све обавезне податке и које је потписано од стране представника МНК, Подносиоцу пријаве се додељује 30 бодова.

У случају достављања Писма препоруке Добављача МНК које садржи све обавезне податке, и које је потписано од стране представника Добављача МНК, Подносиоцу пријаве се додељује 10 бодова.

Уколико Подносилац пријаве не достави Писмо препоруке истом се не додељују бодови.

Писмо препоруке није обавезан документ, осим уколико Подносилац пријаве аплицира за мере интервенције: куповина и инсталација неопходних индустријских робота; куповина опреме за аутоматизацију/дигитализацију/оптимизацију постојећих производних процеса; куповину опреме за међуфазну контролу квалитета и квалитета готових производа; куповину неопходног специфичног алата или прибора у складу са захтевом МНК и адаптација постојећих производних хала. Уколико Подносилац пријаве достави Писмо препоруке Агенција задржава право да провери његову веродостојност. Подносилац пријаве може доставити Писмо препоруке МНК и/или Писмо препоруке Добављача МНК.

Писмо препоруке се предаје заједно са осталом документацијом, на прописаном обрасцу и треба да садржи детаљне информације које јасно дају увид у однос Подносиоца Пријаве као добављача и МНК, односно однос Подносиоца пријаве, добављача МНК и МНК.

Уколико у Писму препоруке недостају обавезни подаци, или није приложено у прописаном формату, исто се неће разматрати.

Уколико је Подносилац пријаве био и Корисник Програма у 2019. или 2020. години, Писмо препоруке се не може прихватити ако:

- је такво Писмо препоруке издато од стране исте МНК или добављача МНК као приликом претходног аплицирања,
- такво Писмо препоруке садржи исте области за побољшање као и Писмо препоруке достављено приликом претходног аплицирања.

Писмо препоруке МНК

Сврха Писма препоруке коју издаје МНК је потврда да постоји сарадња између МНК и Подносиоца пријаве или да постоји иницијални контакт са Подносиоцем пријаве, у смислу препознавања Подносиоца пријаве као потенцијалног добављача и процене његовог пословања.

Услови које би требало да испуни МНК у смислу овог Упутства, Агенција утврђује према достављеним подацима из Писма препоруке или у складу са последњим јавно објављеним годишњим извештајем за целу групацију.

Писмо препоруке би требало да садржи:

- **Информације о МНК** које доказују да испуњава услове за МНК које су прописане овим Програмом;
- **Идентификована подручја за побољшање пословних перформанси** Подносиоца пријаве;
- **Активности** које је потребно извршити како би се испунили критеријуми за улазак у ланац добављача одабране МНК;
- **Опис будућих комерцијалних аранжмана** уколико се побољшања, наведена у Писму препоруке, спроведу.

Писмо препоруке Добављача МНК

Сврха Писма препоруке коју издаје постојећи Добављач МНК је потврда да већ постоји сарадња између добављача МНК и Подносиоца пријаве.

Да би се постојећи добављач МНК квалификовао да попуни Писмо препоруке потребно је да постоји **доказ о активном комерцијалном односу са МНК, као и да МНК са којим има активан комерцијални однос испуњава услове МНК у смислу овог Програма**. Као доказ прихвата се уверење или изјава од стране МНК на прописаном формату или валидан, активан уговор којим се потврђује природа комерцијалног односа.

Писмо препоруке би требало да садржи:

- **Информације о постојећем добављачу Добављача МНК, његовој сарадњи са МНК и сарадњи са Подносиоцем пријаве;**
- **Информације о МНК која испуњава услове за МНК у смислу овог Програма;**
- **Идентификована подручја за побољшање пословних перформанси Подносиоца пријаве;**
- **Опис постојећих и будућих комерцијалних аранжмана, уколико се побољшања, наведена у Писму препоруке, спроведу.**

4.2.3. Селекција пријава

На основу примене критеријума и пондера за оцену допуштених пријава, утврђује се ранг листа Подносилаца пријава, а за највише 25 се доноси Одлука о избору Учесника.

Агенција задржава право да повећа број Подносилаца пријава за које би била донета Одлука о избору Учесника и то у случају додатне расположивости средстава за финансирање овог Програма.

За пријаве које не испуњавају услове да учествују у Програму, разматраће се могућност да се делатност и производни програм пријављеног привредног друштва представе у *Бази добављача* намењеној за купце и инвеститоре са којима Агенција има сарадњу.

4.2.4. Дијагностика пословних перформанси

Дијагностика пословних перформанси је процес евалуације Учесника, на бази методологије која је настала по узору на *EFQM* модел изврсности пословања. На поступак дијагностике пословних перформанси примењиваће се одредбе Упутства за спровођење дијагностике пословних перформанси учесника у Програму подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија, а које је доступно на интернет страници Агенције. Поступак спроводе чланови радне групе за дијагностику. Дијагностика пословних перформанси врши се кроз обављање разговора са Учесником, као и кроз обилазак производних погона Учесника.

Дијагностика пословних перформанси подразумева оцењивање следећих седам области пословања Учесника:

- **Сврха, визија и стратегија,**

- **Организациона култура и лидерство.**
- **Укључивање заинтересованих страна** (управљање односима са клијентима, управљање људским ресурсима, управљање односима са добављачима),
- **Стварање одрживе вредности** (процедуре увођења нових производа, управљање производњом, способност за LEAN, систем управљања квалитетом, логистички и дистрибутивни капацитети),
- **Подстицаји учинка и трансформације** (управљање ризиком, управљање информационом системима, управљање и контрола финансијских ресурса),
- **Перцепција и резултати** (резултати који се односе на клијенте и запослене),
- **Стратешки и оперативни резултати.**

Учесник је у обавези да доставља неопходну документацију и активно сарађује са Агенцијом ради успешног спровођења дијагностике пословних перформанси. Уколико Учесник не поступи у складу са захтевима Агенције или на други начин својим пасивним држањем онемогућава или знатно отежава спровођење поступка дијагностике пословних перформанси, Агенција има право да одбије даље учешће у Програму доношењем Одлуке о неодобравању мера интервенције.

4.2.4.1. Представљање Извештаја о дијагностици пословних перформанси

Након спроведеног поступка дијагностике, сачињава се Извештај о дијагностици пословних перформанси, који идентификује области пословања потенцијалног корисника које је потребно унапредити како би се омогућило успостављање и унапређење сарадње са МНК, а садржи број додељених бодова за сваку област, укупан број бодова, којим областима пословања је потребно унапређење, као и појашњење начина на који је то утврђено.

Приликом израде извештаја узимају се у обзир и подаци из Пријаве и Писма препоруке.

Извештај о дијагностици пословних перформанси представља се Учеснику на заједничком састанку, а даљи поступак се разликује у зависности од тога да ли је дијагностика пословних перформанси резултирала са више или мање од 200 бодова, односно 300 бодова за Учеснике који су повезани са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који су повезани са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК а чији ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа, односно да ли су активности, планирано пословање и циљеви пословања Учесника у складу са циљевима Програма.

1) Учесник коме је након спроведене дијагностике пословних перформанси **додељено више од 200 бодова**, односно 300 бодова за за Учеснике који су повезани са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који су повезани са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК а чији ефекат учешћа резултира увођењем иновативног производа, обавештава се о утврђеним областима пословања којима је потребно унапређење и обезбеђују се смернице за предлог Плана унапређења који доставља Агенцији, и то:

- а) да су активности обухваћене Планом унапређења оправдане у смислу предвиђеног времена и предвиђених трошкова;
- б) да су активности обухваћене Планом унапређења усклађене са Писмом препоруке;

- в) да су активности обухваћене Планом унапређења усклађене са активностима које су предвиђене Програмом;
- г) да се спровођењем активности унапређују области којима је то потребно, а што је утврђено током састанка представљања Извештаја о дијагностици.

План унапређења припрема Учесник уз смернице које су дефинисане на састанку представљања Извештаја о дијагностици пословних перформанси. План унапређења садржи назив и опис одабраних пројектних активности, трошкове, као и временски план реализације предметних активности. Након одобрења Плана унапређења Агенција доноси Одлуку о одобравању мера интервенције.

2) Учеснику коме је након спроведене дијагностике пословних перформанси **додељено мање од 200 бодова**, на заједничком састанку се предочавају области којима је потребно побољшање, као и тренутно стање у вези са начином пословања, и истом се предлаже да спроведе самоунапређење пословања како би се унапредиле његове пословне перформансе.

План самоунапређења припрема Учесник у складу са смерницама датим на заједничком састанку које се односе на то:

- да су активности Плана самоунапређења у складу са налазима извршене дијагностике,
- да су активности Плана самоунапређења у складу са приоритетним областима пословања које је потребно унапредити,
- да активности обухваћене Планом самоунапређења буду оправдане у смислу предвиђеног времена.

Уколико Агенција у поступку верификације утврди да су активности из Плана самоунапређења реализоване, да су све дефинисане области Учесника, односно Корисника, унапређене и уколико Учеснику, односно Кориснику, након поновне дијагностике пословних перформанси буде додељено више од 200 бодова, Агенција приступа:

- представљању делатности и производног програма Учесника, односно Корисника у Базу добављача Агенције,
- позивању Учесника, односно Корисника на учествовање у промотивним активностима и пословним сусретима који буду организовани од стране Агенције у складу са овим Упутством,
- рефундацији трошкова учињених у вези са реализацијом активности из Плана самоунапређења које се односе на консултантску подршку и то за оптимизацију производних процеса и/или за увођење или унапређење корпоративног управљања, из тачке 3.2.2. овог Упутства, под условом да су овакви трошкови настали након доношења одлуке Агенције о самоунапређењу пословања.

3) Уколико се дијагностиком утврди да активности, планирано пословање и циљеви пословања **нису у складу са циљевима Програма**, Агенција доноси Одлуку о неодобравању мера интервенције, на основу које се обуставља даље учешће датог Учесника у Програму. Овом привредном друштву представља се могућност даље сарадње, као што су представљање делатности и производног програма привредног друштва у Базу добављача намењеној кућима и инвеститорима са којима Агенција има сарадњу.

4.2.5. Закључивање уговора о додели бесповратних средстава и средства обезбеђења

На основу Одлуке о одобравању мера интервенције, закључује се Уговор о додели бесповратних средстава, а којим се прецизирају сва права и обавезе за реализацију Програма, намена средстава по наведеним програмским активностима, начин и рок извршавања обавеза, извештавање о реализованим активностима, као и финансијске обавезе уговорних страна, све у вези са активностима предвиђених Програмом.

Средства финансијског обезбеђења подносе се приликом потписивања Уговора, и то: две потписане и оверене бланко менице заједно са потписаним меничним овлашћењима, при чему Корисник сноси трошкове издавања оваквих средстава обезбеђења.

4.3. НАЧИН ИСПЛАТЕ

Агенција суфинансира активности Корисника кроз рефундацију трошкова до одређеног процента, а који представљају оправдане трошкове у смислу овог Програма. Оправдани трошкови у односу на које се додељују бесповратна средства не обухватају обрачунати ПДВ.

Рефундација трошкова се врши по завршетку свих активности, које су обухваћене Планом унапређења прихваћеног од стране Агенције, уз достављање одговарајуће документације, а након што Агенција верификује да су све активности завршене.

4.3.1. Доказивање завршених активности

За доказивање завршених активности подноси се следећа документација:

- **Извештај о реализованим активностима, на обрасцу који прописује Агенција;**
- **Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава, на обрасцу који прописује Агенција;**
- **Копије фактуре свих испоручилаца, уговоре и другу документацију од значаја за реализацију активности и правдање трошкова;**
- **Изводи рачуна са којег су трошкови плаћени у целости – са означеном исплатом. Сви рачуни морају бити плаћени са рачуна Корисника;**

Остала доказна документација у зависности од активности (фотографије, картица основних средстава, извештај консултанта и други докази, који ће накнадно бити прецизирани Уговором о додели бесповратних средстава или Споразумом о самоунапређењу).

Агенција признаје само оправдане трошкове активности Корисника који су настали након објављивања јавног позива и за које је достављена одговарајућа документација (понуда, предуговор, фактуре, уговори и сл.) у складу са Тачком 3.2.4. Упутства.

Документација се прилаже на Порталу Агенције, а о начину прилагања документације Корисник се обавештава накнадно.

Праћење реализације активности из Плана унапређења спроводи се уз примену периодичних контрола од стране Агенције, како кроз састанке организоване путем интернета, тако и кроз извештавања од стране Корисника.

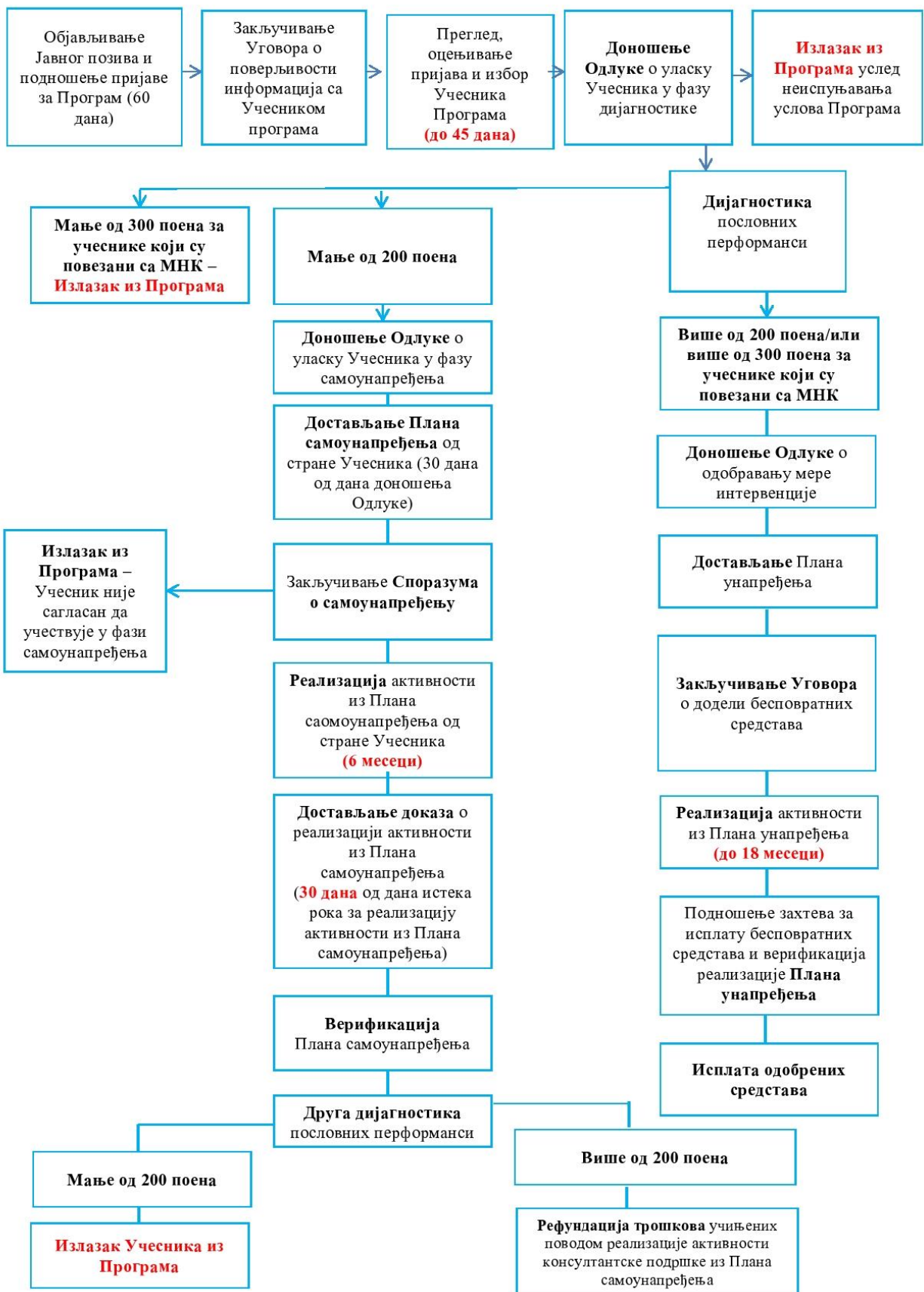
Утврђивање реализације активности из Плана унапређења, односно Плана самоунапређења, а

пре исплате одобрених бесповратних средстава, Агенција ће спроводити кроз поступак верификације који обухвата теренску посету Корисника, односно, кроз поступак верификације реализације Плана унапређења, односно Плана самоунапређења путем интернета, уколико теренски обилазак Корисника није могуће спровести, све у складу са Упутством за верификацију, а које представља саставни део овог Упутства. Поступак верификације се спроводи како би се утврдило да ли су активности у потпуности реализоване. На основу валидације документације и верификације Плана унапређења, радна група за дијагностику припрема предлог за исплату средстава, који одобрава директор Агенције, док се након верификације Плана самоунапређења спроводи друга дијагностика пословних перформанси Учесника који спроводи фазу самоунапређења.

Поступак верификације за утврђивање реализације активности којима се спровode мере интервенције консултантске подршке обухвата подношење и разматрање извештаја ангажованог консултанта од стране Агенције. Ангажовани консултант израђује извештај са садржином коју накнадно одреди Агенција. Уколико консултант не изради извештај са обавезном садржином, Агенција задржава право да врати извештај консултанту на исправку или допуну, са назначеним деловима које је потребно изменити или допунити, уз одређивање рока у ком је неопходно извршити захтеване измене или допуне. Уколико консултант не изврши наложену измену или допуну извештаја у назначеном року, активности које је неопходно спровести у оквиру мера интервенције консултантске подршке се неће сматрати реализованим, на основу чега Агенција задржава право да не исплати одобрена бесповратна средства.

4.4. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Активности обухваћене Планом унапређења, за сваког Корисника, могу трајати до 18 месеци од дана закључења Уговора о додели бесповратних средстава.

4.5. ОБАВЕЗЕ УЧЕСНИКА И КОРИСНИКА ПРЕМА АГЕНЦИЈИ

Корисници су у обавези да у току реализације програмских активности активно сарађују са Агенцијом и доприносе успешној реализацији Програма.

Корисници ће се уговорно обавезати да материјалну имовину која је предмет пројектних активности неће отуђити најмање 3 године по закључењу Уговора о додели бесповратних средстава са Агенцијом.

Учесници, као и Корисници су у обавези да све тражене обрасце (Нацрт Плана унапређења, извештаје о реализацији Плана унапређења, Нацрт Плана самоунапређења, као и остале тражене извештаје и документа) попуњавају уредно и достављају у року који је предвиђен за то, а о ком се обавештавају након добијања Одлуке о избору.

За све активности за које је одобрена финансијска подршка, неопходно је потпуно и редовно извештавање како би се потврдила намена утрошених средстава по основу државне помоћи.

Корисник има обавезу да кроз шестомесечне извештаје **редовно извештава** Агенцију о токовима својих активности и резултатима пословања.

Након завршетка активности Корисник има обавезу да редовно извештава Агенцију о својим унапређењима пословања и резултатима комерцијалних активности, 3 године након реализације свих активности.

Извештаји се подносе електронски на обрасцима који пропише Агенција. Корисник извештава Агенцију о:

- Сарадњи и пословању са МНК - новим и постојећим,
- Пословању и планираним активностима.

Сваки Корисник има могућност да своје пословање представи у оквиру Базе добављача агенције. У том случају, подаци Корисника се уносе у **Базу добављача Агенције, а Корисник је у обавези** да редовно извештава о оствареним контактима путем Базе.

Корисник је у обавези да **активно партиципира на промотивним активностима** и пословним сусретима организованим од стране Агенције, да доставља податке неопходне за израду промотивних материјала за промотивне активности и пословне сусрете, као и да извести о резултатима учешћа на следећим активностима:

- Дани добављача,
- *B2B (business to business)* састанци,
- Радионице са представницима МНК
- Достављање информација за упите потенцијалних инвеститора.

Све горе наведене обавезе детаљно се уређују уговором између Агенције и Корисника. Агенција задржава право да, уколико је потребно, затражи додатну документацију у сврху доказивања реализације подржане активности и до 3 године након реализације пројектних активности.

Агенција, по извршеној анализи извештаја и документације, задржава право да Кориснику који поднесе непотпун извештај или на било који други начин не испуни уговорне обавезе, не исплати средства предвиђена Уговором.

4.6. УЛОГА САВЕТА МНК И САВЕТА ЛОКАЛНИХ ДОБАВЉАЧА

Током реализације Програма са сваким од Корисника, Савет МНК и Савет локалних добављача пружају подршку на следећиначин:

- 1) По потреби, достављају Агенцији своје мишљење на План унапређења;
- 2) Учествују на *B2B (business to business)* састанцима;
- 3) Учествују у радионицама и обукама намењеним Корисницима;
- 4) Промовишу Програм и остварене резултате Плана унапређења Корисника осталим припадницима пословне заједнице.

4.7. РЕАЛИЗАЦИЈА УГОВОРА

У случају да Корисник као уговорна страна не испуњава уговорне обавезе које су у вези са реализацијом Плана унапређења, као што су достављање извештаја, или ако је испуњење било које уговорне обавезе која омогућује увид у реализацију Плана унапређења угрожено, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити рок за отклањање неусаглашености у реализацији посматраних активности. У случају да наведене неусаглашености у остављеном року не буду отклоњене, Агенција задржава право да раскине Уговор и да захтева повраћај предатих бесповратних средстава. У овом случају Агенција од Корисника потражује сва средства које је добио на име реализације овог Програма.

Корисник је у обавези да реализује обавезне циљеве који су обухваћени Планом унапређења. У случају да Корисник не реализује поменуте циљеве, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити одговарајући рок за отклањање неусаглашености у реализацији посматраних активности. У случају да наведене неусаглашености нису отклоњене у предвиђеном року, Уговор ће бити раскинут од стране Агенције. Такође, у том случају ће Агенција потраживати од Корисника средства које је добио на име реализације наведених активности за које се установи да нису реализоване. Агенција неће потраживати средства дата за активности за које је установљено да су у целини реализоване, као и средства утрошена за ову намену, а која је обезбедила Агенција.

Агенција задржава право да затражи додатну документацију у сврху доказивања оправданости утрошених средстава и до три године по реализацији активности обухваћених Планом унапређења. У складу са обрадом примљених извештаја Агенција задржава право да обустави исплату односно да затражи повраћај додељених средстава оном Кориснику који је доставио некомплетан извештај или на било који други начин не испуни уговорне обавезе које су у вези са средствима додељеним Уговором.

Уколико се у току реализације уговора утврди да подаци, информације и/или документација Корисника која је достављена током учествовања у Програму није истинита, важећа или тачна, Агенција има право да раскине уговор, као и да затражи повраћај додељених средстава.

4.8. ОДУСТАЈАЊЕ

Уколико Подносилац пријаве, Учесник или Корисник одустане од даљег учешћа у Програму, у обавези је да о свом одустанку обавести Агенцију писаним путем, уз назначење разлога одустанка.

Одустанак учињен пре истека рока од 8 дана од дана достављања Одлуке о одобравању мере интервенције Кориснику сматраће се оправданим одустанком. Одустанаk учињен пре истека рока од 8 дана од дана достављања Одлуке о уласку Учесника у фазу самоунапређења пословања, сматраће се оправданим одустанком. Уколико Учесник или Корисник одустану од Програма након истека наведених рокова услед наступања оправдавајућих околности на које Учесник или Корисник нису могли утицати, а које су навеле Учесника или Корисника да одустану, овакав одустанак ће се сматрати оправданим. Сваки одустанак учињен супротно одредбама овог Упутства ће се сматрати неоправданим одустанком.

5. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА

Саставни део овог Упутства чине следећа документа и образци:

1. Образац 1 – Пријава за учешће у Програму, који је креиран у оквиру Портала Агенције;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености услова Програма, о додељеној државној помоћи *deminimis* и о прихватању услова за учешће у Програму;
3. Образац 3 – Писмо препоруке МНК;
4. Образац 4 – Писмо препоруке добављача МНК;
5. Образац 5 – Изјава МНК о статусу активног добављача;
6. Образац 6 – План унапређења;
7. Образац 7 – Обрачун одобрених износа бесповратних средстава;
8. Образац 8 – План самоунапређења
9. Образац 9 – Обрачуна износа бесповратних средстава у фази самоунапређења
10. Образац 10 – Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава;
11. Образац 11 – Шестомесечни извештај Корисника, који је креиран у оквиру Портала Агенције;
12. Образац 12 – Годишњи извештај Корисника, који је креиран у оквиру Портала Агенције;
13. Упутство за пријављивање;
14. Упутство за прилагање документације;
15. Упутство за спровођење дијагностике пословних перформанси Учесника у Програму подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија;
16. Упутство за верификацију.

Датум: 26. август 2021. године
Број: 1-01-110-6/2021

Развојна агенција Србије

Радош Газдић, в.д. директора